

Pinsedugen – undervisningsvejledning

En trilogi af duge

Det har længe været et ønske og en ambition at skabe en Pinsedug til at fuldende den højtids-trilogi af duge, vi i sin tid begyndte med Påskedugen og siden fulgte op med Juledugen. Med Pinsedugen er fortællingen om Guds Ånd, fællesskab, kirkens fødselsdag, dåb, åndens frugter, disciplenes første rejser og meget andet nu også tilgængelig ud fra samme metode.

Pinse er et ”flyvsk” emne, der kan være svær at få greb om. Samtidig er Guds virke i verden på mange måder det mest konkrete, vi har at forholde os til, fordi det kan mærkes i vores egne liv med hinanden. Den kompleksitet kan være svær at formidle til børn, hvis abstraktionsniveau ikke er så stort endnu. Hvordan formidler man bevægelse, aftryk, Ånd og nærvær på en konkret og håndgribelig måde? Vi har gjort et forsøg og taget fat i mange af de billeder, vi har på Ånd, vind og liv, og vi håber, at Pinsedugen med jeres hjælp kan være med til at åbne pinsens budskab for konfirmander og minikonfirmander.

De fleste konfirmandhold er konfirmeret, når kirkeåret rammer pinse. Det må imidlertid ikke betyde, at konfirmanderne ikke kommer til at stifte bekendtskab med tredje trosartikel og troen på Helligånden, som er Guds nærvær i verden til alle tider. Brug derfor Pinsedugen ”til alle tider” i konfirmationsforberedelsen. Måske er trinitatstiden et velvalgt tidspunkt at tematisere Guds nærvær i vores almindelige hverdagsliv, eller måske kan Pinsedugen rulles ud efter påske og dermed fuldende det treenige gudsbillede, som konfirmanderne kan tage med sig videre.

Hvis I har brugt Juledugen og Påskedugen, kender I formatet. Den er 22 meter lang og en meter bred. Den er beregnet til at rulle ud i kirkens midtergang, men i

modsætning til Jule- og Påskedugen rulles Pinsedugen ud med begyndelse oppe ved alteret og ud i våbenhuset. Bevægelsen går dermed inde fra kirken og ud i verden. Det understreger, at vores opgave er at sprede evangeliets budskab på samme måde som disciplene blev sendt ud i verden med budskabet om at døbe i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn.

Pinsedugen er en collage af hhv. motiver, der har bibelhistoriske referencer forenet med billeder, der er genkendelige fra nutiden. På den måde flyder bibelsk tid og vores tid sammen ud fra en tanke om, at de to "tider" rører ved hinanden. Den bibelske beretning om pinsen og Guds Ånd i verden er ikke kun en fortælling, vi kan læse om i Bibelen, men også en fortælling, der spejler vores liv og handler om, hvordan vi kan forstå Guds nærvær i vores egne liv. Vi har forsøgt at lave referencer til de mange måder, pinse og Ånd i dag bliver formidlet på, så I kan pege på de elementer, I synes, er væsentlige at have med i formidlingen.

I det følgende gennemgår vi Pinsedugens elementer/billeder og bibelske referencer, så I får en oversigt over indholdet og kan følge bevægelsen.

Dernæst er der nogle idéer til, hvordan Pinsedugen kan bruges og hvilke samtaler, den kan lægge op til.

Gennemgang af dugens illustrationer og bibelreferencer

	Jordanfloden anes: En reference tilbage til Jesu dåb. Jordanfloden kommer ind på dugen igen senere i forløbet.
	Duen, som symboliserer Helligånden: Helligånden er allerede i verden.
	Visne påskeliljer og 40 skrevet med sten: Vi er 40 dage efter påske (50 ved pinse, og 10 dage fra Kr. Himmelfart til Pinse (ApG 1,1-3).
	Et par sandaler og et fodaftryk: Kr. himmelfart (ApG 1,9, Mark 16,19, Luk 24,51).
	Ure af forskellige slags, kalendersider, mørke: Disciplene har taget afsked med Jesus og venter på Helligånden. De venter i 10 dage. At tiden går, markeres også med "tik-tak"-lyden.
	En pludselig gnist/flamme, dørene springer op, tunger af ild, røg og skygger af begejstrede hænder, en due: <i>"Da pinsedagen kom, var de alle forsamlet. Og med ét kom der fra himlen en lyd</i>

	<i>som af et kraftigt vindstød, og den fyldte hele huset, hvor de sad. Og tunger som af ild viste sig for dem, fordelte sig og satte sig på hver enkelt af dem.” (ApG 2,1-3).</i>
	Lys, flag og forskellige sprog fra forskellige vinkler: <i>”Da blev de alle fyldt af Helligånden, og de begyndte at tale på andre tungemål, alt efter hvad Ånden indgav dem at sige. I Jerusalem boede der fromme jøder fra alle folkeslag under himlen. Da nu denne lyd hørtes, stimlede folk sammen, og de blev forvirret, fordi hver enkelt hørte dem tale på sit eget modersmål.” (ApG 2,4-6).</i>
	Skitsetegning til Babelstårnet med en murerske og værktøj: En reference til den dag Herren forvirrede sproget på hele jorden (1 Mos 11,1-9) Peters noter til sin første prædiken pinsedag (ApG 2,14-36) Nogle tasker bliver pakket med Den Nye Aftale, Førstehjælpskasse, proviant, mm: Disciplene begynder at gøre klar til at rejse ud i verden og prædike evangeliet i ord og handling. Der ligger også en reference til børnenes livsverden med en pakkedisse til, når man skal ud på tur.

Jordanfloden kommer igen til syne og løber sammen med døbefonten og en dåbsklud og en masse dåbsattester: *”.. de spurgte Peter og de andre apostle: ”Hvad skal vi gøre, brødre?” Peter svarede: ”Omvend jer og lad jer alle døbe i Jesu Kristi navn til jeres synders forladelse, så skal I få Helligånden som gave. [...] De, som tog imod hans ord, blev døbt, og den dag blev der føjet næsten tre tusind mennesker til.”* (ApG 2,37-41)

Begyndelsen på missionsbefalingen lyder gennem vandet: *”Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple”* (Matt. 28,19).

Der ligger et ark med Peters noter. Denne gang fra Peters første brev, som er de ord, vi hører, hver gang der er dåb i kirken (Peters Første Brev 1,3).

Missionsbefalingen fortsætter i vandet i døbefonten og i vandløbet efter: *”idet i døber dem ... i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn”* (Matt. 28,19).

Korn og sejl: En reference til den jødiske pinsefest, Shavuot, fejring af pagtslutningen på Sinaibjerget, jf. *”da pinsedagen kom”*. Den jødiske pinsefest er en høstfest, syv uger efter påsken, forklaret i 3. Mos 23,15-21.

Picnictæppe, vin, spiritus: Pinsen fejres mange steder med friluftsgudstjeneste med efterfølgende pinsefrokost i det grønne. Ordet ”spiritus” kommer fra latin og betyder ånd.

Salmebøger med pinsesalmer, bøgegrene er sprunget ud: I en dansk tradition bliver pinsen koblet til årstiden og pinse fejres i maj/juni måned. ”I al sin glans nu stråler solen”, ”Det dufter lysegrønt af græs”, ”Tag en bøgegren i hånden” - salmer hvor ånd, forsommer, dåb og glæde hænger sammen.

Et pyntet fødselsdagsbord og balloner: I pinsen fejrer vi kirkens fødselsdag. Her blev den første menighed dannet, herfra gik disciplene ud i hele verden og dannede menigheder og byggede kirker. Balloner kan bruges til at formidle vind/luft/ånd. Synlig/usynlig ånd/vind.

Opslag på Den Store Lille Bibel: I dag forkynnder vi fortsat om Jesus for både børn, unge og voksne.

Sandfigurer, et sandmenneske og redskaber til at bygge i sand: Guds ånd, han blæste i Adams næsebor (1. Mos. 2,7). Ånden giver liv, uden den er sand dødt.

	Bro og hinkerude: Vi bevæger os med disciplene og bliver måske bevæget, når vi fx ser en hinkerude, der kalder os til at flytte fødderne på en bestemt måde. Som salmen ”Nu slår glæden ud med hånden”, hvor børn står på hænder af glæde.
	Overalt på dugen: Der masser af liv – fisk, fugle, insekter, krybdyr – græs, blomster, vand.
	En kurv med frugt og en due: Et symbol på Åndens frugter – <i>”Åndens frugt er kærlighed, glæde, fred, tålmodighed, venlighed, godhed, trofasthed, mildhed og selvbeherskelse.”</i> (Gal. 5,22-23).
	Forårsfornemmelser og også pinseliljer – måske kender børnene den blomst? Mælkebøtter i blomst og frø, som bliver spredt med vinden: Skal vise Helligånden der blæser i alle retninger og sætter nye frø.
	Kort over Israel og de første områder disciplene rejste til.
	En bjælke, man skal hoppe over, et sværd og håndjern: Disciplene mødte også forhindringer på deres vej. Nogle blev forfulgt, nogle blev taget til fange og slået ihjel. Der er også kristne, der bliver

	forfulgt i dag. Nogen har tegnet en fisk i sandet som hemmeligt symbol på, at de er kristne.
	Billetter til hele jorden, fra lokalt i Israel til Europa og hele jorden: Fortællingerne om Jesus er nået ud til alle folkeslag på jorden.
	Jordklode: Disciplene (og vi) skal gå ud i hele verden og fortælle historien om Jesus, så alle på hele jorden får mulighed for at lære om ham og kende evangeliet (Matt. 28,19-20).
	Pinsesolen danser, imens vi hører slutningen af missionsbefalingen: <i>"Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende."</i> (Matt. 28,20).

Ideer til aktiviteter

Ud over alle de bibelfortællinger, som Pinsedugen lægger op til at fortælle, foreslår vi i det følgende nogle aktiviteter eller måder, man kan arbejde med Pinsedugen. Det er ikke en facitliste, men inspiration til aktiviteter man kan arbejde videre med. Der findes sikkert mange flere, når I selv kommer i gang. Del dem gerne med os.

Kirkens fødselsdag

Dæk et fødselsdagsbord samme sted på dugen, som bordet er placeret, og spis lagkage eller kagemand – fortæl, at pinse er kirkens/menighedens fødselsdag, fordi Helligånden kom til disciplene. Ånden gjorde dem i stand til at forstå alle sprog og dermed gå ud i verden og fortælle om Jesus. De har fortalt historierne videre til nogen, som har fortalt dem videre. Helt frem til i dag. Måske kan børnene huske, hvem der første gang fortalte dem historien om Jesus, som blev født og lagt i en krybbe. Disciplene går altså ud og grundlægger de første menigheder, og senere bliver der bygget kirker. Derfor kalder man pinsen for kirkens fødselsdag. I kan også lege hviskeleg, hvor én skal hviske noget til den næste, som skal hviske det videre til den næste frem til den sidste, som skal sige det højt. Vi kan blive imponerede over, at Guds Ånd har virket i mennesker gennem så mange år, at fortællingerne er nået frem til os i dag.

Mærk vinden

Gå på Pinsedugen og læg mærke til, på hvor mange måder, man kan se Ånd/vind (mælkebøttefrø, balloner, røg i bevægelse, skygger af løftede, begejstrede arme, duen, etc.) Hvordan kan vi se/mærke Ånd/vind i vores hverdag? Find så mange synlige billeder på vind/Ånd som muligt. Er der forskel på at se vind og Ånd?

Hvordan virker det ene og det andet? I kan puste vattotter hen over dugen for selv at mærke, hvordan et sus og et pust kan sætte ting i bevægelse. Se idéen i minikonfirmand-Idébasen: Væddeløbet med vattotter og sugerør.

Mærk stemningen

Der er mange stemninger og følelser i spil i Pinsedugens forløb. De går lige fra trist og bange over forvirret og inspireret til lykkelig og begejstret. Gå på Pinsedugen og lav nedslag på humøret i begyndelsen ved Kr. Himmelfart, i ventetiden, ved pinsedag, dåb, etc. Udskriv emoji-arket nederst i dette dokument, som konfirmanderne klipper fra hinanden og fordeler. Hvordan tror de, disciplene havde det de forskellige steder i fortællingen?

Pinsens lyde

Lav et lydbillede til jeres vandring på Pinsedugen. Hvilke lyde passer til dugens forskellige nedslag/elementer/steder? Hvordan lyder tomhed/ventetid? Hvordan lyder vindstød? Hvordan lyder det, når 3000 mennesker bliver døbt? Hvordan lyder det, når nogen holder fødselsdag? Hvordan lyder det på en sommereng, eller når nogen bliver taget til fange? Kan I lave et lydbillede sammen, hvor I placerer jer forskellige steder og lader én gå hen over dugen og oplever forløbet med jeres fælles lyde?

Ånd er liv

Form dyr og mennesker af ler eller silk clay – hvad gør os mennesker til levende væsener? Hvad adskiller os mennesker fra de ting, vi selv skaber med vores hænder? Læg noget ler eller silk clay ved de øvrige sandfigurer i vandkanten og lad børnene forme noget selv. Hvad er det, der gør os mennesker levende? Hvordan

virker Guds Ånd i os? I kan tale om skabelsen og kombinere det med skabelsesberetningen.

Åndens frugter

Placer en frugtkurv det sted på dugen, hvor frugtkurven står. Sæt labels på eller skriv direkte på dine egne frugter: kærlighed, glæde, fred, tålmodighed, venlighed, godhed, trofasthed, mildhed, selvbeherskelse (Åndens frugter). Bed konfirmanderne om at tage frugterne et ad gangen og spørg, hvad ordene betyder for dem. Spørg, om de har eksempler på, hvordan Åndens frugter kommer til syne i hverdagen. Fortæl, at næste gang de mærker fred, venlighed etc., da kan de tænke om det som, at de bliver berørt af Guds Ånd. Tal om, hvordan Ånden kommer til syne og virker i handlinger.

- Forslag til sange om Åndens frugter:
"Tænd en flamme på mit hoved", Martin Hornstrup 2019. Salmen findes på salmer.dk og sætter ord på Åndens frugter.
- "Åndens Frugt" af Pasta Party: [Fagter til Åndens frugt](#) på YouTube

Dåb

Placer et fad med vand og en gave på det sted, hvor døbefonten er placeret på Pinsedugen. Her kan I tale om, hvad dåben er: Et sakramente (tegn og ord), hvor Gud selv er til stede i Kristus og gør noget nyt ved mennesket. Vandet er tegnet og symboliserer renselse. Ordet er Guds løfte til mennesket om, at man hører til hos ham altid. Tag fat i gaven – hvorfor ligger der en gave? I dåben får vi en gave, som er, at vi får del i Kristus, og hans liv, død og opstandelse bliver vores. Gud kommer ikke og afleverer en gave, Gud **er** gaven, fordi han giver sig selv. Dyp din finger i vandet og gå rundt til hver enkelt konfirmand og tegn et kors i panden på dem og sig "Dåbens Gud er med dig alle dage indtil verdens ende".

Fisken – Et hemmeligt symbol

De første kristne havde et hemmeligt symbol for deres tro. Det var en fisk. Det var en måde at tjekke, om den, man mødte, også var kristen.

Fisk hedder på græsk Ichthys. Hvis man ser ordet Ichthys som et ord formet af de første bogstaver fra andre ord, kan det stå for Jesus Kristus Guds Søn Frelser.

I *iota*; er det første bogstav i det græske ord Iesous, Jesus

X *Chi*; er det første bogstav i det græske ord Christos, Kristus

Q *Theta*; er det første bogstav i det græske ord Theos, Gud

U *Upsilon*; er det første bogstav i det græske ord Yios, Søn

S *sigma*; er det første bogstav i det græske ord Soter, Frelser

I mange år efter Jesu død var de kristne en forfulgt gruppe. De måtte holde deres tro hemmelig og brugte symboler til at vise, at de var kristne. Da korset var et for tydeligt tegn, brugte de fisken. Når to personer mødtes, kunne den ene tegne den ene halvdel af fisken (en halvbue) i sandet. Var den anden også kristen, kunne han/hun tegne den anden halvdel/halvbue og dermed fuldende fisken. På den måde vidste de, at de begge var kristne.

Lad børnene tegne fisken i sand, med kridt på vejen eller lign. De kan evt. tegne den, hvor én tegner den ene halvbue og den anden fuldender fisken.

Kirken som levende stene

Find aktiviteten i minikonfirmand idé-basen: [Folkekirkens Konfirmandcenter](#)

Kristi Himmelfart og spor i verden

Læs eller fortæl ApG 1,6-11 for konfirmanderne. Hvad tror I, disciplene følte, da Jesus forlod dem? Hvorfor tror I, at Jesus efterlod dem med en opgave i stedet for at blive (måske for at gøre plads til Helligånden, som skal oplyse og vejlede)? Tal om, hvilke aftryk Jesus satte på jorden og blandt mennesker, imens han var her. Hvad bliver han husket for? Hver konfirmand får et papirfodspor og en blyant. På papiret skriver de, hvordan de selv kan efterlade et aftryk i verden (hjælpe andre, sprede kærlighed, være en god ven etc.). Fodsporene lægges ved slutningen af Pinsedugen, så der er fodspor, der går videre ud i verden. Konfirmanderne læser hinandens aftryk, og hvad de går ud i verden med.

Se jeg er med jer alle dage indtil verdens ende

Ved Pinsedugens afslutning mødes vi af missionsbefalingens afslutningsord, som er gode at gå ud i verden med. Stil flasker med sæbebobler til minikonfirmanderne ved dugens afslutning. Skriv en label og sæt på hver flaske med afslutningsordene. Udenfor kirken får de lov at puste sæbeboblerne og se dem flyve i vinden. De er med til at sætte en bevægelse i gang med deres åndedræt.

Tilføjelser

Vi forestiller os, at der kan tilføres en ekstra dimension til Pinsedugen, hvis man placerer relevante genstande der, hvor de passer ind. Det kunne være:

- Et ur, der tikker
- Den Store Lille Bibel slået op på pinse
- Sand man kan tegne fisk i
- Dåbskande med vand

- Serpentin
- Fjer fra duen
- Balloner
- En lagkage med flag, så I kan fejre fødselsdag
- Bøgegrene

...og sikkert også andre ting, der kan bidrage til at gøre elementer mere fremtrædende.

Tak

Pinsedugen er udviklet af Konfirmandcenteret, og arbejdet blev indledt med en inspirationsdag, hvor en flok af folkekirkens kreative mennesker var samlet. Vi skylder en stor tak til Christina Pedersen Lund, Doris Vest Steen, Inger Birgitte Bruhn, Jóannes Holm, Peter Worm Madsen og Lena Overgaard. Jeres tanker og idéer har været uvurderlige og helt afgørende for det færdige resultat. Den udførende i selve udformningen af Pinsedugen er vores grafiker Ole Steen Pedersen, som ikke blot var med til opstart, men har været med hele vejen. Tak, Ole, for at bidrage med din store evne til at visualisere kringlede teologiske og bibelske tanker og billeder. Det er din fortjeneste, at vi er kommet i mål med et resultat, vi er stolte af.

